

Anca Focșeneanu

Civilizație japoneză

– de la origini până în epoca clasică

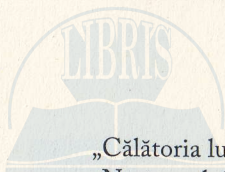
E I K O N

2014

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
JAPONIA ASTĂZI. DATE GENERALE	15
Caracteristici geografice.....	
Așezarea	15
Date demografice	17
Relieful.....	20
Relieful și cultura	22
Clima și calamitățile naturale.....	23
Flora și fauna	25
Flora.....	26
Fauna.....	28
Resursele naturale	30
Dezvoltarea urbană	31
Unitățile administrative.....	32
Zonele culturale Kantō și Kansai	33
Sărbătorile oficiale.....	35
FONDUL CULTURAL TRADIȚIONAL	39
Shintō (Calea zeilor)	40
Origini.....	41
Definiția zeilor kami.....	42
Cosmologia și clase de zei	44
Concepte cheie ale shintō.....	48
Sanctuarul jinja.....	50
Sărbătorile	52
Tipuri de shintō	54
Mituri japoneze	55
„Crearea insulelor japoneze”	55

„Călătoria lui Izanagi în Yomi”.....	56
„Nașterea lui Amaterasu, Tsukiyomi și Susano-wo”.....	57
„Crimele lui Susano-wo și grota lui Amaterasu”.....	58
„Susano-wo și dragonul cu opt capete”.....	60
„Zeul Ōkuninushi”.....	60
„Supunerea zeilor de pe pământ de către zeii din cer”.....	61
Daoism. Școala Yin-Yang. Confucianism.....	62
Daoism. Yin-Yang și cele cinci elemente.....	63
Confucianismul.....	66
Calendarul.....	70
Budismul.....	74
Origini.....	74
Viața lui Buddha.....	75
Doctrina.....	79
Cele două ramuri: Hinayana și Mahayana.....	82
Panteonul budist.....	84
Cosmologia budistă.....	86
Iconografia budistă.....	88
Parabole, legende și povestiri budiste.....	91
Parabolele din Sutra Lotusului.....	91
Povestiri.....	94
EPOCILE ISTORICE.....	99
Periodizare.....	99
Apariția omului în Japonia.	
Originile poporului japonez.....	101
Epoca veche.....	103
Perioada Jōmon (10.000 î.Hr. – 300 î.Hr.).	
Primii locuitori și ceramica lor.....	103
Caracteristici generale.....	103
Viața oamenilor.....	105
Apariția credințelor.....	107
Cultura materială.....	109
Uneltele de piatră șlefuită.....	109
Figurinele din lut.....	109

Ceramica	111
Alte artefacte	112
Perioada Yayoi (300 î.Hr. – 300 d.Hr.)	
Agricultura și utilizarea metalului	113
Caracteristici generale	113
Apariția culturii Yayoi	114
Viața oamenilor. Comunitățile agricole, orezul și metalul	115
Apariția clanurilor și a primelor unități politice	117
Manifestări religioase	121
Japonia în cronicile chineze	122
Cultura materială	123
Obiectele de bronz	123
Ceramica	124
Perioada Kofun (300 – 593)	126
Caracteristici generale	126
Contextul politic intern și extern	
Formarea statului imperial timpuriu: Yamato	128
Zona Yamato și procesul de unificare	131
Consolidarea statului	133
Sistemul uji-kabane	133
Imigranții coreeni (Toraijin)	134
Religia și cultura	135
Mormintele kofun	135
Manifestările religioase	139
EPOCA CLASICĂ	141
Perioada Asuka (593-710)	142
Caracteristici generale	142
Introducerea budismului în Japonia	145
Primii pași către statul centralizat	
– Împărăteasa Suiko și regentul Shōtoku Taishi	148
Promovarea budismului	148
Măsuri administrative și politice	149
Numele Japoniei și relațiile diplomatice	151
Marile schimbări administrative după model chinez	154
Declinul clanului Soga și Reformele Taika	154
Împăratul Temmu și codul Taihō ritsuryō	157
Arta budistă	163

Perioada Nara (710-794).....	167
Caracteristici generale	167
Construirea primei capitale fixe după model chinezesc	169
Contextul politic și social	171
Nara și instituțiile Taihō	173
Viața religioasă. Budismul ca religie de stat.....	175
Cele șase secte din Nara,	
sistemul Kokubunji și Marele Buddha	175
Budismul popular	177
Budismul și societatea. Învățăământul și științele.....	178
Arta	180
Arhitectura și sculptura	180
Literatura	183
Poezia	183
Istoriografia	186
Gazetele geografice Fūdoki	189
Muzica și dansul.....	190
Grădinile	191
Epoca Heian (794-1185)	192
Caracteristici generale	192
Noua capitală.....	194
Contextul socio-politic.....	195
Regenții Fujiwara și sistemul insei.....	196
Declinul aristocrației. Apariția samurailor.....	197
Viața la Curtea imperială în perioada Fujiwara	200
Preocuparea pentru estetic.....	201
Rolul poeziei	201
Îmbrăcămintea și locuințele.....	202
Căsătoria. Obiceiurile.....	203
Viața religioasă	205
Religiile oficiale. Noile școli de budism	206
Sincretismul shintō-budism și religiile populare.....	211
Arta	212
Arta Jōgan	213
Arta Fujiwara	215

Arta laică	216
Arhitectura și arta grădinilor	219
Literatura	220
Poezia	222
Proza	224
Conceptele estetice.....	230
ANEXE	233
Lista împăraților Japoniei	233
Lista regenților Fujiwara din epoca Heian	236
Descrierea principalelor sărbători	237
Literatura japoneză în epoca clasică	243
Perioada Nara	243
Perioada Heian	244
Tabel al principalelor zeități budiste – numele originale și numele japoneze	246
BIBLIOGRAFIE	249
HĂRȚI	257
LISTA FOTOGRAFIILOR	261

JAPONIA ASTĂZI. DATE GENERALE

Japonia, numită în japoneză *Nihon* sau *Nippon* (日本 – „locul de unde răsare soarele”), este o țară insulară situată în oceanul Pacific, în dreptul coastei Asiei de est.

Japonia este o monarhie constituțională, actualul împărat, Akihito fiind al 125-lea împărat dintr-o linie imperială neîntreruptă de la înființarea legendară a Japoniei în 660 î.Hr.¹

CARACTERISTICI GEOGRAFICE.

AȘEZAREA

Arhipelagul japonez este format din patru insule principale care se întind de la nord-est spre sud-vest: Hokkaidō (北海道), Honshū (本州), Shikoku (四国) și Kyūshū (九州). Honshū este insula centrală și are cea mai mare suprafață, iar Shikoku este insula cea mai mică. (Fig. 1)

Aceste patru insule reprezintă aproximativ 98% din teritoriul Japoniei. Alte aproximativ patru mii de insule mici, dintre care multe nelocuite, înconjoară insulele principale. Dintre acestea, două grupuri de insule sunt mai importante, și anume insulele Okinawa și insulele Kurile.

¹ Constituția actuală stabilește rolul simbolic al împăratului. Statutul casei imperiale nu permite accesul la tron decât moștenitorilor de sex masculin. Odată cu urcarea pe tron a împăratului Akihito a început era Heisei.

Pe lângă acestea, importante din punct de vedere cultural sau turistic sunt și câteva insule mici din apropierea coastelor: Sado (în apropierea coastei prefecturii Niigata), Oki (în apropierea coastei prefecturii Shimane), Awaji (între Honshū și nord-estul insulei Shikoku) și Tsushima (la nord de Kyūshū)².

Arhipelagul are o lungime de aproximativ 3300 km, traversând mai multe zone climatice.

Punctul cel mai vestic este constituit de insula Yona-guni, cel mai sudic de insula Okino, cel mai nordic de insula Etorofu, și cel mai estic de insula Minami-tori.

Japonia are o suprafață de aproximativ 378.000 km², fiind comparabilă ca mărime cu statul american California, sau cu statul european Finlanda. Luând în considerare aceste date, s-ar putea spune că Japonia este o țară mică, dar, așa cum arată Reischauer și Jansen (1995: 4) mărimea unei țări nu este dată numai de suprafața sa propriu-zisă, ci și de densitatea populației, precum și de produsul național brut. Privită din acest punct de vedere, Japonia se clasează printre primele națiuni ale lumii.

Fiind o țară insulară, granițele naturale ale Japoniei sunt constituite de oceane și mări (Fig. 2). La est se află oceanul Pacific, la vest marea Japoniei, la sud marea Chinei de est, la nord marea Okhotsk, iar între insulele Honshū și Shikoku se întinde marea interioară Seto. Lungimea coastelor Japoniei este de aproximativ 34.000 km. În special Marea Japoniei, care este o mare de mică adâncime, oferă peisaje naturale impresionante.

Între insulele Japoniei sunt o serie de strâmtori: Tsugaru (între Honshū și Hokkaidō), Tsushima (între Iki și Tsushima), Naruto (intrarea în golful Osaka), Soya (între Hokkaidō și Sakhalin).

Trei curenți oceanici principali se deplasează de-a lungul coastelor Japoniei. Cel mai important, Curentul Japonez (numit în japoneză Kuroshio, „curentul negru”) este un curent cald, cu o concentrație mare de sare, care se deplasează de-a lungul coastei, din sud-est către nord. Conținutul mare de sare îi conferă o culoare roșu-închis, de unde îi vine și numele. Un al doilea curent cald este Curentul Tsushima care

². Dintre insulele mai mici sunt de reținut Sado din Marea Japoniei, pe care am menționat-o deja, și care a constituit un loc de exil pentru mari personalități de-a lungul istoriei și insulele din golful Matsushima, considerate unul dintre cele trei peisaje faimoase ale Japoniei.

se îndreaptă din Kyūshū spre marea Japoniei. Din nord spre sud curge un curent rece, Curentul Kurile. La confluența dintre acesta și Curentul Japonez s-a format o zonă extrem de propice pentru viața marină și, în consecință, pentru pescuit.

Țările aflate în imediata apropiere a Japoniei sunt Rusia, Coreea și China. În zilele senine, din Kyūshū se poate vedea peninsula coreeană.

Țărmurile Japoniei formează numeroase golfuri, iar orașele situate în aceste golfuri sunt porturi importante. Astfel, în golful Tōkyō sunt situate porturile Tōkyō și Yokohama, în golful Ōsaka, porturile Ōsaka și Kobe și în golful Ise, portul Nagoya. Japonia are și câteva peninsule importante, precum Shima, Nato, Kii și Izu.

Capitala Japoniei este orașul Tōkyō care are o populație de aproximativ 12 milioane de locuitori, fiind una dintre cele mai mari și trepidante metropole ale lumii. Tōkyō a devenit capitala Japoniei în 1868, la începutul erei Meiji (1868-1912). Vechiul nume al orașului este Edo („capitala din est”). Din secolul al XVII-lea până în 1868, Edo a servit drept sediul șogunatului Tokugawa.

În Tōkyō sunt concentrate toate instituțiile importante, el fiind centrul economic și cultural al Japoniei.

DATE DEMOGRAFICE

La nivelul anilor 2013, Japonia avea o populație de aproximativ 127 milioane locuitori, depășind astfel cele mai mari țări europene precum Franța, Germania, Anglia și Italia. Pentru că majoritatea populației este concentrată în orașele mari din zona de câmpie (care este foarte limitată), densitatea populației este extrem de mare (cca. 329 locuitori / km²).

Populația este formată într-un procent de 98% din japonezi. Numărul de rezidenți străini este mic, aproximativ două milioane, dintre care peste 50% sunt de origine coreeană. Pe lângă coreeni, mai există chinezi și, după anii '90, au început să se întoarcă în Japonia și brazilieni de origine japoneză care însă nu au fost reintegrați decât parțial. Mai mulți cercetători consideră că numărul mic de rezidenți străini constituie una

dintre caracteristicile Japoniei și conferă un caracter foarte omogen populației acestei țări³.

În ceea ce privește nivelul de trai, 90% din populație consideră că aparține clasei de mijloc. De asemenea, Japonia se mândrește cu un procent de alfabetizare de 99%⁴.

Religiile principale din Japonia sunt shintō (șintoismul), budismul și creștinismul. Statistici din 2005 indică un procent de 83,9 % șintoști, 71,4% budiști și 7,8% creștini. Primele două religii nu se exclud, de aceea mulți japonezi declară că sunt și budiști și șintoști, din acest fapt rezultând și inconsecvența procentelor⁵.

În prezent, Japonia se confruntă cu două mari probleme în ceea ce privește populația, probleme care sunt strâns legate între ele. Prima este rata foarte scăzută a natalității (1,41 în 2012), iar a doua, procentul îngrijorător de mare al populației cu vârstă peste 65 de ani (aproximativ 23 % în 2012). Aceste două trăsături fac ca Japonia să fie o societate îmbătrânită. Procentul ridicat al populației cu vârstă înaintată are drept cauză și faptul că Japonia are una dintre cele mai mari speranțe de viață din lume, fiind țara cu cele mai multe persoane care au depășit vârsta de 100 de ani din lume.

În acest sens, cităm câteva titluri de ziare din 2002, referitoare la acest aspect „Japan has the oldest man in the world: a 112 year old retired Japanese silkworm breeder has inherited the title of world's oldest man” (Japonia are cel mai bătrân om din lume: un crescător de viermi de mătăsă pensionar cu vârsta de 112 ani este desemnat cel mai bătrân om din lume), „The world's oldest living twins have celebrated their 106th birthday by saying life gets better after 100” (cele mai bătrâne gemene din lume și-au sărbătorit a 106-a aniversare, spunând că viața devine mai bună după 100 de ani). Ziarul adaugă „They have been treasured as examples of graceful ageing in Japan, a society that revers elderly but is also deeply concerned

3. <http://www.indexmundi.com/japan/demographics-profile.html>. Drepturile minorităților în Japonia constituie o problemă larg dezbătută. Politica Japoniei de a menține numărul străinilor limitat, precum și diferite tipuri de discriminări la adresa acestora, sunt des criticate de societatea internațională.

4. <http://www.indexmundi.com/japan/demographics-profile.html>. Clasa de mijloc bine dezvoltată este de asemenea un factor care asigură un grad mare de omogenitate populației Japoniei.

5. <http://berkeleycenter.georgetown.edu/resources/counties/japan/people>

about their growing number.” (Ele sunt prețuite ca un exemplu de viață lungă în Japonia, o societate care venerază bătrânii, dar este și foarte preocupată de numărul lor foarte mare) (BBC news, 1 august, 1998).

După cum arată Sugimoto (2003: 72), datorită speranței mari de viață, în Japonia coexistă cel puțin patru generații diferite care au fiecare propriile valori și stiluri de viață, precum și probleme specifice. Autorul numește aceste generații astfel: „generația războiului”, „generația postbelică”, „generația prosperității” și „generația globală”. Rezumăm mai jos caracteristicile acestor generații (Sugimoto, 2003: 74-78).

„Generația războiului” este cea a celor născuți în jurul anilor 1930. Aceștia au experimentat războiul ca adulți. Apoi au experimentat perioada de punere sub semnul întrebării a valorilor cultivate în timpul războiului. Au intrat pe piața muncii în timpul refacerii Japoniei de după război. Au o puternică conștiință a eticii muncii și respectă mult monarhia. Stilul lor de viață poate fi caracterizat drept premodern.

„Generația postbelică” îi cuprinde pe cei născuți între sfârșitul anilor 1930 și anii 1950. Ei au experimentat războiul în copilărie și au fost educați într-un nou sistem în care s-a pus accentul pe libertate și democrație. Japonia a cunoscut atunci o creștere economică puternică. Membrii acestei generații păstrează simțul puternic al eticii muncii manifestat de părinții lor. Stilul lor de viață este modern.

„Generația prosperității” îi cuprinde pe cei născuți între 1950 și 1970. Aceștia nu au cunoscut războiul, ci numai economia de tip „bubble”. Au crescut într-o perioadă a mișcărilor ecologice și sunt educați într-un sistem școlar caracterizat prin control sever și reguli stricte. Sunt indiferenți față de monarhie și au o etică a muncii scăzută. Stilul lor de viață este postmodern.

„Generația globală” îi cuprinde pe cei născuți după mijlocul anilor 1970. Aceștia au cunoscut revoluția informațională încă din adolescență și experimentează perioada de recesiune economică și creștere a șomajului în Japonia. Au o etică de muncă scăzută și stil de viață global. Unii autori subîmpart această generație în mai multe subcategorii și accentuează depărtarea din ce în ce mai mare de japonezul tradițional.

EPOCA HEIAN (794-1185)

CARACTERISTICI GENERALE

Numele epocii Heian își are originea în numele noii capitale, Heian-kyō (平安京) „capitala păcii și liniștii”. Epoca Heian se întinde de-a lungul a 400 de ani și mai este numită și „epoca de aur a culturii japoneze” pentru că acum se formează identitatea națională și se creează o artă și o cultură cu puternic specific japonez (国風文化 „kokufūbunka”).

Perioada începe în anul 794 când împăratul Kammu mută capitala de la Nara la Heian (actualul oraș Kyōto) și se termină în 1185 când conducerea Japoniei e preluată de clasa războinicilor (*bushi*) și ia naștere șogunatul de la Kamakura.

Heian este un oraș construit după un plan geometric, ca și Nara. Spre deosebire de Nara însă, pentru a evita amestecul nedorit al clerului în politică, Curtea nu a permis construirea sau mutarea edificiilor religioase în interiorul orașului. S-au construit numai câteva temple care apără intrarea în capitală, cel mai vestit fiind Tōji, de lângă poarta principală, Rashōmon.

În cele patru secole ale perioadei Heian pe tronul imperiului se perindă un număr mare de împărați¹⁸, listați în tabelul de mai jos:

806 Heizei	887 Uda	1011 Sanjō	1123 Sutoku
809 Saga	897 Daigo	1016 Goichijō	1141 Konoe
823 Junna	930 Suzaku	1036 Gosuzaku	1155 Goshirakawa

¹⁸. Împăratul Kammu care a mutat capitala la Heian se consideră a fi ultimul din epoca Nara. La începutul perioadei Heian, statutul împăratului e puternic, apoi împăratul devine numai un personaj secundar. Deși Heian se caracterizează prin pace în exterior, în interior au existat multe intrigi la Curte și tot în această epocă asistăm la apariția sistemului „împăratului retras”, prin care împărații abdicau pentru a putea conduce din umbră.

833 Ninmyō	946 Murakami	1045 Goreizei	1158 Nijō
850 Montoku	967 Reizei	1053 Gosanjō	1165 Rokujō
858 Seiwa	969 Enyū	1072 Shirakawa	1168 Takakura
877 Yōzei	984 Kazan	1086 Hirokawa	1180 Antoku
884 Kōkō	987 Ichijō	1107 Toba	1183 Gotoba

Perioada Heian se caracterizează prin asimilarea deplină a influențelor chinezești, apariția unei culturi cu puternic specific japonez și formarea identității naționale. În această epocă arta și literatura japoneză ajung la apogeu, dând naștere unor mari capodopere.

În același timp, se dezvoltă noi forme oficiale de budism, iar la nivel popular, se afirmă sincretismul dintre shintō și budism.

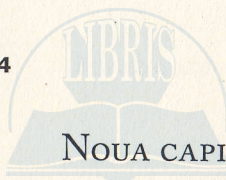
Am putea spune că există doi factori principali care stau la baza puternicei dezvoltări culturale din Heian.

Primul este constituit de apariția silabarelor *kana*, un sistem de scriere simplificat, mult mai la îndemână decât scrierea chinezească și care, în plus, permitea redarea fidelă a sintaxei limbii japoneze și implicit, exprimarea liberă a modului de gândire și simțire specific japonez. Femeile, cărora nu li se permitea să învețe chineză, capătă acum acces la învățătură și în curând vor scrie operele cele mai semnificative ale epocii.

Al doilea factor important este constituit de faptul că în epoca Heian aristocrația japoneză întrerupe relațiile oficiale cu China. După aproape un secol de relații intense, ministrul Sugawara no Michizane consideră că Japonia a ajuns la maturitate și nu mai are nevoie să imite China așa că, din 894, nu mai trimite ambasade¹⁹ la Curtea chineză. De altfel, la acel moment, dinastia chineză T'ang își pierduse strălucirea și era în declin (Elisseff D&V, 1996: 36).

Așa cum arată Keane (1996, 2004: 22), Japonia intră astfel într-o perioadă de introspecție și sedimentare în care importurile culturale din secolele precedente sunt distilate și interpretate, proces din care va lua naștere o cultură japoneză unică.

¹⁹. Deși relațiile oficiale cu China sunt întrerupte, comerțul și pelerinajele religioase vor fi continuate.

NOUA CAPITALĂ

După cum am arătat în capitolul anterior, la sfârșitul epocii Nara, împăratul Kōnin a încercat să promoveze diferite reforme pentru a revigora administrația și a ușura viața poporului. Fiul său, împăratul Kammu, a continuat politica tatălui său și, pentru a slăbi influența budismului la Curte și a întări puterea împăratului, a încercat mutarea capitalei de la Nara la Nagaoka. Aceasta a fost, după cum am arătat, o încercarea abandonată pentru că moartea lui Fujiwara no Tanetsugu, cel care conducea lucrările, a fost interpretată drept un semn rău. În final, în 794, Kammu mută capitala la Heian (Hall, 1971: 61). Acest eveniment marchează intrarea Japoniei într-o perioadă de 400 de ani de relativă pace care creează contextul prielnic pentru dezvoltarea culturii cu specific național.

Capitala Heian a fost aleasă și construită conform principiilor geomantiei. După cum arată Keane (1996: 28), valea în care se află Heian e înconjurată din toate părțile, cu excepția sudului, de șiruri de munți nu prea înalți, locul fiind astfel protejat ca de un înveliș. În plus, locul ales îndeplinea și condiția de armonie, adică reprezentarea în peisaj a celor patru zei protectori ai direcțiilor (zeii *shijin*) din sistemul chinezesc, și anume broasca țestoasă neagră (*genbu*) în nord, dragonul albastru (*shōryū*) în est, fenixul roșu (*suzaku*) în sud și tigrul alb (*byakko*) în vest. După cum arată Keane (1996), broasca țestoasă era reprezentată de un munte puțin înalt și lin, Funaoka-yama, constituind axa centrală a orașului. Fenixul roșu era reprezentat de un mic iaz, Ogura-ike din sudul orașului, și linia imaginară de la Funaoka-yama către Ogura-ike tăia orașul perfect în două. Dragonul albastru era reprezentat de râul Kamo care a fost deviat în mod special pentru a delimita estul orașului. La vest, tigrul alb era întruchipat de un drum de-a lungul unui canal, Konoshima-ōji. Colțul nord-estic al văii, considerat poarta periculoasă a demonilor (*kimon*)²⁰ era apărat în mod natural de muntele Hiei.

Tsunoda et al. (1964: 60) arată, de asemenea, că capitala Heian a fost construită după modelul capitalei chineze Chang-an, urmând îndeaproape teoriile yin-yang. Orașul era străbătut de 8 străzi și 9 bulevarde. Palatul, situat în nord conform principiilor yin-yang, era înconjurat de ziduri cu

²⁰ *Kimon* (poarta demonilor) se afla în direcția de unde vin spiritele rele, de aceea trebuia apărată în mod special.

nouă straturi. Împăratul conducea o birocrație ierarhizată formată din nouă departamente de stat, cu opt ranguri de oficiali. Și, ca pentru a păzi capitala de influențele nefaste venind din nord-est, pe Muntele Hiei aflat în acea direcție s-a construit un templu al unei noi școli de budism.

Palatul imperial era format din *Daigokuden* (Marele Hol de Stat), complexul rezidențial imperial (unde locuiau împăratul, consoartele și concubinele sale) și Holul pentru ceremonii.

În interiorul orașului se aflau și locuințele aristocraților. Mărimea unei locuințe reflecta rangul proprietarului. Stilul architectural al acestor locuințe ale aristocraților din Heian se numește *shinden-zukuri* și este tipic japonez.

Keane (1996: 32) descrie astfel acest stil arhitectural: proprietatea era înconjurată de ziduri înalte, iar intrarea principală era pe partea estică, iar o altă poartă se găsea pe partea vestică. În centru se afla clădirea principală, *shinden* (holul de dormit, unde dormea stăpânul casei) care dă și numele stilului architectural. Acest hol era legat prin două coridoare de două clădiri mai mici, numite *tainoya*, unde locuiau soțiile și consoartele nobilului în cauză, precum și servitorii. De la aceste clădiri porneau de asemenea coridoare lungi, acoperite către grădina imensă din partea de sud. Coridoarele aveau la capăt câte un pavilion, fie *tsuridono* (pavilionul de pescuit) unde se țineau mici concerte, fie *izumidono* (pavilionul fântânii), construit peste un izvor din care se alimenta iazul grădinii. Toate aceste clădiri erau construite astfel încât să ofere o vedere cuprinzătoare asupra întregii grădini.

Heian era unul dintre cele mai mari orașe din lume la acea vreme, iar gradul de rafinament și sofisticare al vieții de aici plasează cultura japoneză imediat în urma Chinei.

CONTEXTUL SOCIO-POLITIC

Din punct de vedere politic, perioada Heian se poate împărți în două părți, prima, de scurtă durată, în care puterea împăratului și a sistemului birocratic condus de el este la apogeu și a doua, marcată de ascensiunea familiei Fujiwara (numită uneori din acest motiv și perioada Fujiwara),